

Ípíru

Ísu kwíyómpa'a irówana moóráwai áwí'a íma agaimakáiwai moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba avakaeté-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Yútaa-kwaasi moórá-kwi'a Ípíru-kwaasi Ísun-ai isésa kwená aampa'ó kwéguntavai tuwíráái sésa sáwí'a umátínkówasa minámbá ivátuwesa ááéraam-bonor-amba ókwara'a kwáráavo séna maarán-áimbá agaimái mátímakaiye.

Ísu Áánútu ááninkoma Mósesimba usáyaaitaraiye. Ísu aiva'-mónó-káwáánákómá mono'-má'yái-kwáásí usáyaaitaraiye. póí tuvú'mái Áánútumba ámakaamba aiva'-mónór-ámbá isaná Ísu marapá'á kumbéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwáníntavai puwéna kwenáúma Áánútumba ámakaimba póna kentáásí monor-ámbá kwikáimba pó'a Ísumba íma auwé'a asiramái máéro séna agaimái mátímakaiye.

Áánútu ááninko áwíkoma kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitarain-kwasai.

¹ naaóvá'á moórá-mora-tawai Áánútu kwenáái simátímakowaiyavena súwasa miwí Áánútu siráin-aimba mirám-biran-aimba kentáá síkwá'náyomba simátíma'mae tiráimba isaná ² iyé'a naaén-kanaavimba Áánútu ááninko Áánútun-ai simásímakaintaawe. naaóvá'á kwíyómba maramá íma kwáyonka'a

Áánútu súwana ááninko kwíyómba maramá tarórumakena naaémba amápa-tantaaka'a kárákwiyiniye. ³ Áánútuna ságayanko

ááninkompinkemba sama kaisaná Áánútumo máyáintemba miráumai ména miráumaimo máyáiwai kentáá kwéagaraasinkaisana kwená asirayán-áínkóntávéna kwíyómba maramá kwaíkwai'a kwéiye. kwemá pukáintavena kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna pukáimpinkemba usásinena kwíyómpa'a iyéna Áánútu asirayámbó usáyaaitaraiwai ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á ména ⁴ póna kwenáwí'a Áánútu ááninko áwíko póna Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitaraiye.

⁵ Áánútu kwená kwíyómpaken-kwayo'narawatavena íma siráivo ááninkontavena séna

emá kesáánimba óna'a

kesí mayáírá'á ánkaraumne

Áánútu séna moórá-ainkwara'a séna

kemá avowámá úmae iyónana kwemá

kesááninko mirá úmae iyíníye

séna kwíyómpaken-kwayo'narawatavena

íma siráivo ááninkontavena séna ⁶ Áánútu

kwenááninko usáyaaitaraiwaimba ai'marówana kunkáinka'a séna

Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a

kwená imáyáa mósá maránááowe

kwenááninkontavena siráimbanivo ⁷ kwená

kwíyómpaken-kwayo'narawatavena súwana

Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

kemá súnasa kesí kwíyómpaken-kwayo'narawa'a úndáraamba to'maésa kwénaaowe. kemá súnasa kesí kwayó'nárawa'a tawáombo in-tenkáám-báyái kwémayaawe

siráivo ⁸ Áánútu kwenááninkontavena séna

Áánútuwo kwaásira'o kárákwimaemo íyínda íma ánáسانیه. kárákwiyonda arupí umái kwégarakwiyone. ⁹ kawe-tántáátávái aamoí é sáwí-yantaatavai áyámba kwéone. mindáyavena Áánútu ená Ísóigo embá usásinankaraisa amáparawai usáyaaitaraanana enarumbá kawe'á umánkaraiye

séna ¹⁰ ááninkontavena moórá-aimba séna

Ísóigoo ááínka'a maramá taróre enayáándeí kwíyómba taróruraanda ¹¹ mintántáá'á ánáسaina emá maí'mai'a ínáyone. unáánkwátóimo atúmó kénamo ánáسaintemba kwíyómba maramá miráumai ánáسانیه. ¹² kwátóimo tavúmáráantemba kwíyómba maramá mirá ínáyone. unáánkwátóimo aúnámo ontembá kwíyómba maramá mirá éma ívé'o máyáanten-umai maí'mai'a éma íma puwínáyone

siráíye. ¹³ Áánútu maanáimbá íma kwíyómpaken-kwayo'narawatavena siráivo ááninkontavena séna kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á uména'a ená namuro-kwáásí tínkamona emá usáyaaitaniyone

siráíye.

14 mináímbá siráivo Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a nórandarawara'o. miwí íma túma kwáyáiwai timané su'mai kwáyáiwai ésa Áánútumo sintembá mirá kwéowana Áánútu simátimena séna kawer-ámpá'á métinkaunda-kwaasi kuntúwa'naa oro séna kwéti'maraiye. mindáyavena Áánútu ááninko áwíko kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitaraiye.

2

Ísuma sáwí'o umáímo máyaundavinkemba kawer-ámpá'á mésínkáíwaina kwaasái.

1 Áánútu ááninko kwíyómpaken-kwayo'narawa'a usáyaaitaraintaveta árar-aimbo ísaraunda-aimba asiramái tátoleta mináímbá ivátuwaunavaiyaanivo imáyáaya úmae iyónaumne. 2 Áánútuna ámáámba kwíyómpaken-kwayo'narawa'a siráan-amaamba árar-aimba póna káráraawaiye ímo ísaraawaiye sáwí-meyamba arupí umái tímakaiye. 3 ánivo Áánútu séna sáwí-imayaavinkemba kawer-ámpá'á métinkanæ séna anóm-bayaiyavena ááninko kentáásí Ísóigomba ai'marówana marapá'á kunkáiyé. minánón-áímbó ísámaimo ivátuwetaamo éta árai'a sáwí-meyamba kentáásópa'a tínimba íma aseránaundayaawe. aiva'á Ísóigo minánón-áímbá simátimuwasa ísaraan-kwaasi simásímúwana 4 mináímbá árar-aimban-iyé sénaundayavenaya póna Áánútu asirayámbá tímúwasa ó'on-o'om-bayai

ímo awánaraunda-mayai sáá'a kwégom-bayai máyówana Áánútu kwená imáyáavinkemba kwenamankó túwa'naa úwasa mirám-báyái mairáawe.

⁵ ménaaon-kwaasiyave'a kwésune. íma kwíyómpaken-kwayo'narawa'an-ivo kwenááninkomba usásinankaraimba póna kwemá kwaásira'a kwégarakwiyiye. ⁶ mináíntávéná moóráwai Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútuwo kwaási úwoisan-tantaa'a owá nóra se miwíyávái imáyáa éwa kwaási sáwíyan-tantaa'an-ovo nóra se miwírá'á kwégarakwiyono.

⁷ kwíyómpaken-kwayo'narawa tínaaempa'a kwaási mótinkaanasa sáwíyanka'a mivá'á máyáambanivo ívé'a anómba umátinkaanana túwíko anómba isá

⁸ usásintínkaraanasa amápa-tantaaka'a kwégarakwiyowe

agaimaréna séna Áánútuwo usásintínkaraanasa amápa-tantaaka'a kwégarakwiyowe siráimba íma moórá-yantaa'a aváántuwesa amápa-tantaaka'a kanaán-umai kwégarakwiyonta ívéta íya kwétuwanaumne. ⁹ ánivo Ísuna

ááinta awánaraumne. Áánútu sáwíyanka'a kwíyómpaken-kwayo'narawa tínaaempa'a

Ísumba móankarena ai'marówana marapá'á kumbéna amáparawaiyavena imáyáa úwasa áí'a úni'a umánkówana puwúwana mindáyavena Áánútu anón-kwi'a tamánkena áwí'a anómba umánkaraiye. Áánútu úwoi túwa'naa ónáe

séna Ísumba ai'marówana marapá'á kumbéna amáparawaiyavena imáyáa éna pukáiyé.

10 Ísumba áí'a úni'a umánkóntave'a imáyáa é'a sé'a Áánútu amápa-tantaakona ááimba póna amápa-tantaa'a tarórena séna ságyan-ayampa'a sáwívarawai maígwáe séna sáwí-imayaavinkemba iyátinkena ságyan-ayampa'a métinkaniwaiyavena Áánútu kanaán-iyé súwasa Ísumba áí'a úni'a umánkómbe mindáyavena kasenkuí'a uráiyé. Áánútu mirámó uráimba kawe'á uráiyé kwésune.

11 Ísu kwaásiya Áánútunde-i'a kwéumasinkaiwaiyaawe Áánútunde-i'a kwéumasinkaiwaiye Áánútu mimbórá tivowámá intávéna Ísu séna kesúnava'maa'an-owe siráin-aimba ima sáwí-imayaa éna kawer-imáyáá kwéiyé.

12 mindáyavena moóráwai Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútuwo enáái kesúnava'maa'a simátimé'a toru-pamáí ménka'a monor-ímó sendavímbá enáwí'a mósá maránaumne séna 13 moóráva'a agaimaréna séna

kegwará'á Áánútumpa'a agevamái máyaumne séna moóráva'a agaimaréna séna

Áánútumo símakain-iyampoi kesé máyáawe agaimaréna siráiyé.

14 Áánútumo símakain-iyampoiyavenamo siráimba marará-kwáásímó onten-áúwawaagwara'a Ísu ména séna Sáátáánigo kwaásimo puwónááon-asirayambo tokáimba

ánásasuwanaumne. ¹⁵ aasiyaasí puwónaumne-
 imayaamo kwéesamo táátavesamo
 kwéowanamo tátokain-imayaa iyátinkanaumne
 séna puwéna usásinena Sáátáánigomba
 usáyaaitaraiye. ¹⁶ árai'a íma kwíyómpaken-
 kwayo'narawatavainivo Ááváramumo Áánútun-
 aaiyavenamo áraire siráintemba kesáámó mirámó
 kwéundawaiyavena súwa'naa índayavenaya
 miráumai pukáiyé. ¹⁷ kentáásí aiva'-
 mónó-káwáánákó éna kentááyávéna imáyáa
 éna Áánútumpa'a aai simái kawé'á éna
 aruntá umásinkenaya kentáásí sáwí-imayaa
 maisiyuwénaya mirá ínintavena marapá'á
 kuména kwaási áúwawaagwara'a ména
 kwenáúnava'maate kesáámó úndantenta
 miráumai ména súwa'naa ínín-amba mimbórá-
 ámbá kwáyáintavena mirá uráiyé. ¹⁸ ááémo
 marapá'ó máyonka'a sáwí-aimbo sínda ísare'a
 áí'a índai'a umánkanae sésa áísaa úmaesa
 kwéiyesa áí'a úni'a umánkaraamba íma sáwí-
 ampa'a kuráimba pósa kentááyávésa sáwí-aimbo
 síyamba isánáe sésamo ombá kanaán-umai
 kwésuwa'naa-intaaniye.

3

*Ísu áwíkoma Mósesi áwíkomba usáyaaitarain-
 kwasai.*

¹ kesí kwaásiyono. sínda-aintave'a Ísumpa'a
 imáyáa úmae iyóro. Áánútu keinárawa'a
 kwendéi-í'a umátínkarain-kwaasiyavena séna
 kwíyómpa'a kesé ménaaowe súmba ísaraavo
 Ísuntave'a imáyáa úmae iyóro. Áánútu

kwembá ai'marówana marapá'á kumbéna árair-aintavetaamo árairemo sún-da-ainkata kárakwiraiwai éna aiva'-mónó-káwáánákó isa'á kwentáv'é'a imáyáa úmae'a iyóro. aiva'-mónó-káwáánákóná mayái² mimbáyái mayáíndayavena Áánútu Ísumba usásinankowana íma ivátuwena mimbáyái kawe'á umái kwémayaiye. naaóvá'ó Mósesimo Áánútuna kwaásivimbo mayáímó ímo tuwénamo kawe'ó umáímo mairáintemba Ísu mirá uráíye. ³ naambá kawe'-námbán-iyé siráavo mindámbó uráin-kwaasigo áwí'o mósá kwémaraantemba Mósesi kawe'-máyái-kwáásímán-ivo Ísu áwí'a mósá maráúndaya kwéusayaaitaiye. ⁴ amápa'-nambo kwaásimo kwéomba mindágwara kwaásigwara amápa-tantaakwara'a Áánútu úmakaiye. ⁵ Mósesi Áánútuna mayái-kwáásígó éna Áánútuna kwaásivimba mimbáyái íma tuwéna kawe'á umái kwémaena Áánútumo sínda-yantaa'o paárinimba simátímakaiye. ⁶ Mósesi mirá uráimbanivo Ísu Káráísiti íma mayái-kwáásígómán-ivo Áánútu ááninko úramba póna Áánútuna kwaásira'a kárakwiyimba íma ivátuwaimba kawe'á umái kwémayaiye. Áánútun-aaiyavetaamo áraire sétaamo aamoimó étaamo asiramáímo amu'marétaamo métaamo éta Áánútuna kwaási-ita ónaumne.

Áánútuna kwaási kwenópa'a koagándaan-kwasai.

⁷ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-amanko kentáá síkwá'náyontavena siráin-aimba imáyáa oró.

maará séna

ívé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro.
⁸ naaóvá'ó Áánútun-aaimo arááísúmbo
 tiruntémo makáantemba kemá mirá
 ováínivo kwenáái ísáaro. kavóná-
 marava'a mésa kentíkwá'náma mirá
 kwéesa Áánútumba kwembásínkáánkái
 ésa sáwí-mayai maésa kwenáái
 arááíraawe. ⁹ ayáátáaka'a 40 ima
 kentíkwá'náma túwa'naa uráunda-
 mayai awánaraambanivo kesáái
 araaisésa kembásínkáánkái ésa sáwí'a
 umásínkáantave'a ¹⁰ áwáá'a tiyé'a
 sé'a miwítí imáyáa sáwí'a úmae iyésa
 agaráátinkaunda-amba íma kwaráawe sé'a
¹¹ áwáá'o tiyúnda asiramái sé'a kesópa'a
 íma tésa kesé taagándanaaowe siráumne
 Áánútun-amanko siráíye.

¹² kesí kwaásiyono. Áánútun-amanko
 mináímbá siráintavai kárákwimai kawé'á
 oró. keinárawapinkemba évakarawai sáwí-
 imayaa kwéesa Áánútun-aaiyavesa íma
 áraire sésa Áánútu asirayáankwáráwáímbá
 tínaaemba umámévainivo kárákwimai kawé'á oró.
¹³ keinárawapinkemba évakarawai sáwí-imayaa
 íyana minímáyááo kampa'á simátiyuwainasa
 Áánútuntavesa íma imáyáa ésa tirunté
 máraavainivo moóra-morawai kentí imáyáa
 asiramátínkáaro. kentí kanaamó kwáyáínka'a
 mirán-oro. ¹⁴ aiva'á Áánútumpata imáyáaya
 ówándara'a kentáásí imáyáao asirayámbá póta
 miráumaimo maí'mai'o étaamo éta Ísu Káráísitiye
 tarúmai méta marapá'á máyaunda-kanaaya

ánásaindara'a asiramái ménaundayaaniye.

¹⁵ Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

ivé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro. naaóvá'ó Áánútun-aimo arááísúmbo tiruntémó makáantemba kemá mirá ováínivo kwenáái ísáaro.

agaimaréna siráiyé. ¹⁶ sún-da-kwaasi nááwiya

Áánútun-aaí kwéisesawa arááíraana'iyó.

kentáá síkwá'náma Ísípi-maravakemba Mósesi

ayútiyuwena tí'maena tiráiwai miwí Áánútun-aaí

kwéisesa arááíraawe. ¹⁷ nááwiya ayáátááka'a 40

ira'a Áánútu áwáá'a tíkaiyo. kavóná-marava'o

mésamo sáwí'o kwéesamo pukáawai miwíyávéna

áwáá'a tíkaiye. ¹⁸ nááwiya venawa asiramái

séna kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe

siráiyó. kwenááimo ímo ísámaimo kawé'ó

uráawaiyavena siráiyé. ¹⁹ kwenááiyavesa íma

áraire sésa kwenká'á íma agevamái máyomba

pósa íma kanaán-umai kwenópa'a kwésa kwesé

koagándaraan-ainta ísaraumne.

4

¹ kentááyávéna Áánútu séna kesópa'a taagándanaaowe simái tarúmakin-aimba

kwáyáimba pó'a keinárawapinkemba évakarawai

sé'a kwenópa'a kwé'a kwesé koagándanaumne-

kanaa matuké'a arávasuwaiyavainivo kárákwimai

kawé'á oró. ² Áánútuna kawer-áimbó

ísaraundantemba ááéma kentáá síkwá'náma

ísaraambanivo úwoi tááre su'mai isésa

íma áraire sésa tirumpimbá tátorowana

póna mináínkó íma túwa'naa uráiyé.

mindáyave'a keinárawapinkemba évakarawai sé'a
 Áánútunopa'a kwé'a kwesé koagándanaumne-
 kanaa matuké'a arávasuwaiyavainivo kárákwimai
 kawe'á oró. ³ naaóvá'á Áánútu kwíyóne
 marawé tarórumai ánásena agándarain-kanaa
 kwáyáimbanivo kwenááiyavesa íma áraire sésa
 kwenká'á agevamái méraawaiyavena séna
 áwáá'o tiyúnda asiramái sé'a kesópa'a
 íma tésa kesé taagándanaaowe
 siráimbanivo kwenááiyaveta áraire séta
 kwenká'á agevamái máyaundawaiya kwenópa'a
 kwéta kwesé koagándanaundayaaniye.
⁴ Áánútun-ai aúváí-kwandaavimba kwesé
 koagándanaundayavenaya agaimaréna séna
 Áánútu ava'moraé-kanaa mayái maimái
 ánásasuvena avakaeté-kanaa agándaraiye
 agaimaréna siráimba póna agándai-kanaa
 kwáyáimbanivo ⁵ Áánútun-ai aúváí-
 kwandaavimba agaimaréna séna
 kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe
 siráimba póna ⁶ agándai-kanaa to'mayaa
 úmakaimba pósa évaka-kwaasi kwenópa'a kwésa
 kwesé koagándanaaowe. aiva'á Áánútun-ai
 ísaraawai íma áraire siráimba pósa kwenópa'a
 íma kwésa kwesé agándaraawe. ⁷ sáwívar-ima
 maisuwéna Áánútu moórá-kanaama maréna séna
 minkánáá tíniye séna Tévitimba simámuwana
 Áánútun-ai aúváí-kwandaavimba agaimaréna
 séna
 ívé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro.
 tirumbó makáanteni'a íma é'a kwenáái ísáaro

agaimaréna siráin-aimba kaeká'á mináímbá agaimái simátimumpo ísáaro.

⁸ naaóvá'á moóráwai áwí'a Yósúwa tí'maena kawer-áyámpá'á mátinkomba mináyámpá'ó Áánútumpa'o agándai-ayampa'o kwáyonkakai naaémba Áánútu íma moórá-kanaama maréna séna agándanaaon-kanaa tíniye íma siráisino.

⁹ Áánútu kwená mayái ánásasuwena agándai-kanaa makáimba pósa kwená kwaási agándaan-kanaa kwáyáiyé. ¹⁰ Áánútumo kwená mayáimó ánásasuwenamo agándaraintemba Áánútunopa'a kwésa kwesé agándawaima miwígwará'á mayái ánásasuwesa agándanaaowe. ¹¹ mindáyaveta Áánútunopa'a kwéta kwesé agándanaundayaveta siyáántamba kwimáíya mayáíyá kwémayaundaya miráyá onó. kentáá síkwá'náma uráantemba mirá-sáwí'á únavaiyaanivo kwenáái ísámai kawé'á éta kárákwimai kawer-íyataao.

¹² Áánútu máyáiwai isaná kwenááigo mayái kwémayaiye. évarevar-ayampa'a áwáima táí'matan-tusuwaaineimo póimo kárámimo túwínkaa'o ontembá Áánútun-aaigo kentáásirumpinken-imayaa sáwí-imayaawe kawer-ímáyááwé taaímbaraisata kwéawanaumne. sirááimo tain-tántáaré kwésunanaya Áánútun-aaigo taaímbaraisata sáwí-yantaare kawé-tántáaré kwéawanaumne. ¹³ kwíyómpare

maraparé amápa-tantaa'a Áánútu aúranka'a íma kwéauyoraivo kwíyómpare maraparé amápa-tantaa'a avora'á kwáyáisana kwéawanaiye. kwemá mirá iwái póna kesáá máyaundawaina

ááinta sísaá ínata simámenaundayaaniye. Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba sún-da-aimba mirán-áimbá kwáyáintaveta kentáá síkwá'námo uráantemba mirá-sáwí'á únavaiaanivo kwenáái ísámai kawé'á éta kárákwimai kawer-íyataao.

Ísuma aiva'-mónó-káwááná'án-iyé kwaasái.

¹⁴ Ísu Áánútu ááninko kentáásí anóndako éna aiva'-mónó-káwáánákó póna kwíyómpa'a Áánútuwe uména kentáá súwa'naa enaya kwéaisaa-imba póta kwenááiyaveta áraire siráundayaveta ívéta mináimbá asiramáíya tátoraano. ¹⁵ kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó marapá'á máyonka'a amápa-tantaatavesa sáwí-aimbo sínda isánáe sésa áísaa úmaesa kwéiyumbanivo íma sáwí'a uráimba póna kentááyávésamo sáwí-aimbo síyambo isánáe sésamo ombá kentáávimbá íma asirayámbá kwáyáísana kwemá suwánénaya aruntá kwéumasinkaiye. ¹⁶ mindáyavena kentáávimbá umbai-yántáá'á kwáyaindara'a íma sáátaveta kwéonanaya Áánútu úwoi kwésuwa'naa-iwainopa'a konanayá aruntá umásinkenaya úwoiya súwa'naa íníye.

5

¹ aiva'-mónó-káwáánákóná mayáímá mayánááontavesa Yútaa-kwaasivinkemba moórá-morawai usásintinkaawasa kwévukowasa ó'omba usásintinkaawasa kwaásiyavesa ísámai Áánútumpa'a áísaa esa kwaásimo sáwí'o kwéontavesa póímo tuvú'mái Áánútumba kwéamesa évaka-tantaakwara'a kwéamewe.

² miwí kwaásima pósa íma asirayánkwáráwái ésa mindáyavesa ímo kawé'ó umáímo isésamo sáwí'ó on-kwáásíyávésa kanaán-umai kawé'á umái tirumbá umátinkesa ³ íma kawé'á umái asiramái mésa sáwí'a kwéontavesa amápa-kwaasiti sáwí-mayaiyavesawe su'mai ímanivo miwítí sáwí-mayaiyavesagwara'a imáyáa ésa póíma tuvú'mái Áánútumpa'a kwéamewe. ⁴ évakarawai íma imáyáa ésa sésa anóndako pó'a aiva'-mónó-káwáánákóná mayái mayánáe-imayaa ésa mirám-báyái kwémayaavo naaóvá'ó Áánútumo moóráwai áwí'ó Érónimba usásinankowana mirám-báyáímó mairáintemba Áánútu usásintinkaraiwaiye su'mai mimbáyái kwémayaawe.

⁵ miráumai Ísu Káráisiti íma imáyáa éna séna anóndako pó'a aiva'-mónó-káwáánákóná mayái mayánáe íma siráivo Áánútu usásinankena aiva'-mónó-káwáánákóná mayái aména séna emá kesáanimba óna'a kesí mayáírá'á ánkaraumne séna ⁶ moórá-ainkwara'a súwana agaimaréna séna moóráwaimo áwí'ó Méókiséteki anóm-bono-kawaanako uráintemba emá mirám-báyái maimaé iyíníyone Ísu Káráisitintavena siráiyé.

⁷ Ísu Káráisiti marapá'á máyonka'a eésé'á éna ivi'á téna námúnaa séna puwíníntavena Áánútumpa'a áisaa ena puwíndamo kanaamó umáímo áwa'naa íníwaintavena súwa'naa uwo séna Áánútuna imáyáa kwakáimba póna áwa'naa

uráiyē. ⁸ Ísu árai'a Áánútu ááninko úwana umbai-yántáá'ó kwempímbó túmba íma mindáyavena imáyáa éna Áánútuna imáyáa kwaréna ⁹ kasenkuí'a éna kwenááiya taagwiyavúndawaiya sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaisata aúnái'a umáíya maí'maita kwéune. Ísu mintántáákóná ááimba póna ¹⁰ Méókísétekimo mono-káwáánákó uráintemba aiva'-mónó-káwáánákóná mayáímá mayáníntavena Áánútu Ísumba usásinankaraiye.

Ísuna aampa'á kwaré'mai ivá'á túwáavo siráin-kwasai.

¹¹ simátimunda-aimpimba sáwívar-aimba kwáyáimbanivo íma ísámai kawé'á kwéontavena agaráátinkanaunda-mayaigo umbaí kwétaiye. ¹² ááéma Ísu Káráisitín-aai isé'a ayáátáá-kanaa maisukáavo nóra séra íma simátíma'mae kwéiyo. Áánútun-aaivinkemba avorar-áímbá íma ísámai kawé'á é'a moóráwai ókwara'a simásiminkwae sembánivo umarambó náámbo nésamo asirayán-tómbó ímo kwénaantenkaani'a é'a pó'a Áánútun-aai íma kanaán-umai simátímakaawe. ¹³ umarambó náámbo nésamo ímo kawé'ó umáímo aaimó isáantemba miráráán-umai kawé'ó umáímo maíyé sáwí'o umáímo maíyé miwáná ááimba íma ísámai kawé'á kwéowe. ¹⁴ tinón-ésamo asirayán-tómbó naantembá kawer-ímáyáá úmae iyówai amápar-imayaa taaímbai kwéisaawe.

6

¹ mindáyaveta Ísu Káráisitín-aai paákákén-áiné su'mai íma iséta asirayán-áímbá arumpimbá

kwáyáin-ainkwarata iséta sáákaevayan-
kwaasiraanta íyataao.

Ísu Káráisitín-aai paákákén-áimbá á'a
simátímakaunda pó'a íma moórágwara'a
simátíma'mae iyónaumne. simátímakaunda-
aimba maarán-áimbán-iye. úwoi-mayaiyave'a
tínaaemba umáme'a Áánútun-aaiyave'a áraire
kwése'a kwenká'á agevamái máyáawe. ² nombó
kwévetinkaan-aimba simátíme'a Áánútuna mayái
mayáínkwáe sésa usásintinkesa tine'á tiyáámba
kwétatoraan-aimba simátíme'a kwaásimo
pukémpinkemba usásinanaaon-aimba simátíme'a
Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena
tísaa ena timínana mimbéyámbá kwaíkwai'a
ínín-aimba simátímakaunda mináimbó á'o
simátímakaunda-aimba ísaraavo asirayán-áimbá
arumpimbá kwáyáin-aimba ísáaro. ³ Áánútumo
súwa'naa ínataamo éta iséta sáákaevayan-
kwaasiraanta ónaumne.

⁴ Áánútuna aampa'á kwaré'mai ivátukaawai
ó'omba kotavisíyasa koyauwerésa kawer-
ámpá'á ténááombanivo íma ténááowe. miwí
Áánútu sáma kamátínkarain-ayamap'a máyówana
túwa'naa ena kwenamankó miwisé máyowasa
⁵ miráumai méssa sésa Áánútun-aai kawer-
áimbán-iye sésa Áánútuna asirayámbá évaka'a
awánaraawe. naaémba Áánútuna asirayámbá
amápa'a paárínasa minásíráyámbá évaka'a
awánamai ⁶ ivátuwesa íma ó'omba koyauwerésa
Áánútumpa'a ténááowe. mirámó kwéon-
kwaasi maará kwéowe. Áánútu ááninkombo
taaira'ó tuvúwúwanamo pukáintemba miwí

mirá kwéowasa tuwánésa Ísumba simái sáwí'a umánkááwasa mirámó ontávésa íma kanaán-umai koyauwerésa Áánútumpa'a teénááowe.

⁷ mirámó kwéon-kwaasi maararáán-kwáásimán-owe. moórá-mora-tawai aa'á tisaná maramá kawe'á isaná toómbá anómba isasá kwaási kwénaawana Áánútu mirám-bárámá kawe'á kwéumatinkaiye. ⁸ ánivo moórá-ayampa'-marama karaan-tantáaré námáiyé kwáyáim-barama úwoi-marama isaná sáwíyanka'a Áánútu iravímbá agaisuwáníye. miráumai Áánútuna aampa'á kwaré'mai ivátukaawai íma kanaán-umai koyauwerésa Áánútumpa'a teénááowe. mindáyave'a Ísu Káráisitín-aaí paákákén-áimbá íma moórágwara'a simátimenaumne.

⁹ kesí kwaásiyono. mirán-áimbá súndanivo keinárawatave'a sé'a íma sáwí-mararaan-kwaasi é'a kawe'-máraráán-kwáásí owaná Áánútu kawer-ámpá'á kwémetinkaiye sune.

¹⁰ Áánútuntave'a imáyáa kwéontave'a kwená kwaási kwétuwa'naa-e'a ívékwara'a mirá kwéowana Áánútu arupí umái máyáiwai mimbáyáiyávéna íma kwéawinkaiye.

¹¹ maaráyávéna sirááíma kwétaiye. moórá-morawai Áánútuntave'a imáyáa kwée'a karuwaa'á é'a íma ivátuwe'a naaémbo ménaaombo paárinintave'a amu'maré'a mé'a

¹² íma tívón-káína'a íma ivátuwe'a Áánútuwe asiramáímo aráápamaimo mésamo Áánútumo timénaumne siráintavesamo amu'marésamo máyáan-kwaasiraani'a oró. maarán-kwáásírání'o ombá sirááíma kwétaiye.

Áánútu simái tarúmakain-kwasai.

¹³ naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena siráimba simái tarúmakonka'a póna kwembá usáyaaitaraawai íma máyáantavena Áánútu séna amáparawai usáyaaitaraundawai mé'a kesúranka'a sé'a kemó sún-da-aimba árai'a ónaumne séna simái tarúmarena ¹⁴ Ááváramuntavena séna árai'a kawe'á umánkaumpo enáisaavutantambo ónááomba sáwíva'a paáronaaowe súwana ¹⁵ Ááváramu áraire séna asiramái ména íma ivátuwena amu'maréna ména Áánútumo simáimo tarúmakainteni'a uráiyé. ¹⁶ Yútaa-kwaasi tiká'ó máraamba maará kwéowe. évakarawai mirá ónaumnemo sembó ombá usáyaaitarawai aúranka'a sésa mirá ónaumpo ímo mirámó onanamó éna sáwí-meyamba simíniye kwésewe. mirámó sé samo ombá ó'owi ó'on-aimba íma mimpímbá sembá maará sésa kemó sentení'a kwéowe sénááowe. ¹⁷⁻¹⁸ miráumai Áánútu kawe'á umátinkaniwaiyavena imáyáa éna séna mirá ónaumne simái tarúmakaimba póna Áánútu séna kwaási kentávésa sésa siráintemba íma éna ó'oni'a íniye seváimpo'a amáparawai usáyaaitaraundawai é'a kesúranka'a sé'a mirá ónaumpo ímo mirámó onanamó éna sáwí-tantaa'a paáriniye Áánútu simái tarúmakaimba miráumai aanávó kwenaúranka'a simái tarúmakaimba póna íma karániye. mirámó siráintaveta kesáá kwenópata máyaundaya kweukáámbá aisínkaraisata minándámpá'á méta asiramái séta siráinteni'a íniye séta asiramái méta kwéamu'maraumne. ¹⁹⁻²⁰ naambó ésamo ávombo aimakáawanamo asiramáimo kwáyáintemba

Áánútumo siráinteni'a kawe'á umátinkaniyemo siráin-ainko kentáá asiramásínkáísata Áánútumo kwiyómpa'o máyáiwaintaveta imáyáa éta amu'maréta máyaumne. Ísu kentáásí aiva'á kwiyómpa'a iyéna mono'-nánkómbá Áánútuna aoka'-náúmpá'á ontamó úmakaan-ampaantama tarurúwa'marena iréna kentááyávéna imáyáa éna mirá uráimba póta asiramáíya máyaumne. Méókísétekimo uráintemba kwiyómpa'a Ísu kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó éna mirám-báyái maimaé kwéiyisata asiramáíya máyaundaya pó'a Áánútuntave'a imáyáa kwée'a karuwaa'á é'a íma ivátuwe'a naaémbo ménaaombo paárinintave'a amu'maré'a máéro.

7

mono-káwáánákó áwí'a Méókísétekina kwaasái.

¹ minkwáásígó Méókíséteki kwemá Sérími-naopaken-kwaasiti kawáánákó éna Áánútu usáyaaitaraiwaina mono-káwáánákó úwana naaóvá'á Ááváramu namuro-kwáásítí anón-kwaasiye áái'a tiyéna usáyaaitaron-ayampakemba túwana Méókíséteki Ááváramumba aampa'á awánéna kawe'á umánkowana ² Ááváramu namuro-kwáásítí óísambo mayómba siyáánkaira'a taaímbakena Méókísétekimba moórá-inkwima ámakaiye. Méókísétekintavesa mináwíkóná ááimba kawe-káwáánákómán-iye sésa kwántámai kwésewe. kwemá Sérími-naopaken-kwaasiti kawáánákó áwíkona ááimba paru-káwáánákómán-iye sésa kwántámai

kwésewe. ³ Méókíséteki aikwá'ná túwíkwara anóvowi túwíkwara'a íma agaimakáamba kwáyáísana kwembó ánkaraín-kanaawe pukáín-kanaawe íma agaimakáamba kwáyáíye. kwenáái mirán-áímbá íma kwáyáintavena Áánútu ááninkoraani'a umái ména mono-káwáánarí'a umái maí'maí'a íníye.

⁴ maanáímbá imáyáa oró. kentáá síkwá'náma Ááváramu anón-kwaasi úmbanivo kwemá Méókísétekimba namuro-kwáásítí óísampinkemba moóra-inkwima ámakaimba póta mindáyaveta séta Méókísétekima Ááváramumba usáyaaítaraiye kwésune.

⁵ moóráwai Ááváramu aísavutantamba uráiwai áwí'a Árívái kwenándáraken-kwaasivinkemba évakarawai mono'-máayáír'á usásintinkaraiye. Áánútuna áamáámpinkemba moóra-amaanko séna Ísareri-kwaasiyono. kentí óísamba kwémayaampinkemba aasiyaasí siyáánkaira'a taaímbarempinkemba moóra-inkwima kentí kwaási Árívái-andaraken-kwaasi tíméro siráíye.

⁶ Méókísétekimo Árívái-andaraken-kwaasigomo uráinkakai séta Ááváramu kwembá moóra-inkwima ámakaimba áamáánko siráini'a uráíye súsono. ánivo Méókíséteki íma Árívái-andaraken-kwaasigon-ivo Ááváramumo siyáánkai-inkwimo kwimakáímpinkemba moóra-inkwima úwoi maimaéna kawe'á umánkena Áánútumo Ááváramuntavena kawe'á umánkanaumnemo simáímo tarúmakaiwaimba kawe'á umánkaraiye.

⁷ anón-kwaasigo sáwíyan-kwaasigomba kawe'á umánkáimba mináímbá iséta póta Méókísétekima

Ááváramumba usáyaaitaraiye kwésune. ⁸ Árívái-
andaraken-kwaasi siyáánkai-inkwivinkemba
moórá-inkwi kwémayaawai kwévuwon-kwaasin-
ovo Méókíséteki siyáánkai-inkwivinkemba moórá-
inkwima maráiwaintavena Áánútun-aii aúvái-
kwandaaivimba agaimaréna séna kwemá
aúvamai úwoima máyáiyé kwésisana póna
kwemá Árívái-andaraken-kwaasi usáyaaitaraiye.

⁹ imáyáa é'a sé'a Ááváramuma Méókísétekimba
moórá-inkwi ámakonka'a Áríváigwara'a
ámakaintenkaani'a éna kwemá moórá-inkwima
kwémayaiwai ámakaintenkaani'a uráiyé.

¹⁰ Ááváramu Méókísétekimba awánéna moórá-
inkwima ámakonka'a Árívái íma paáruena
aíkwá'nágo arumpimbá máyonka'a uráintave'a
mindáyave'a sé'a Áríváigwara'a Méókísétekimba
ámakaintenkaani'a uráiyé kwésune.

¹¹ naaóvá'á Áánútu áamáamba simátímakonka'a
Árívái-andaraken-kwaasi mono'-má'yái maésa
pói tuvú'mái Áánútumba aménááontavena
Áánútuma usásintinkena Érónimba aiva'-mónó-
káwááná'á usásinankaraiye. Árívái-andaraken-
kwaasiti mayáímó arupí kwéumatinkainkakai
Áánútu íma moórágwara'a aiva'-mónó-káwááná'á
usásinankaisino. íma Éróninkan-kwaasin-
ivo Méókísétekinkan-kwaasi usásinankaraiye.

¹² Áánútu séna aúná-aiva'-mono-kawaana'a
usásinankanae súmba póna ááéraan-amaamba
mono'-má'yái-kwáásí Áánútuntavesa ísámai
pói tuvú'mái kwéamen-amaamba ivátuwena
aúná-amaamba simásimuwata ísaraumne.

¹³⁻¹⁴ mináimbá Ísóigo Ísu Káráísitintavena séna

íma Áríváí-andarakemban-ivo moórá-anda Yútaa-andarakemba paáruraiye. naaóvá'á Mósesi mono'-má'yáí-kwáásíyávéna sirónka'a íma Yútaa-andaraken-kwaasiyavena siráíye. íma Yútaa-andaraken-kwaasin-ovo Áríváí-andaraken-kwaasi Áánútuntavesa imáyáa ésa póí tuvú'mái óntantaareira'a agairáamba ísaraumne.

Ísu Méókísétekiraam-bono-kawaana'an-iyé kwaasái.

¹⁵ mináínkóná ááimba maarán-iyé. Áánútu aúná-amba agaráátinkena aúná-aiva'-mono-kawaana'a Méókísétekinkaan-kwaasi usásinankaraiye. ¹⁶ íma Áríváí-andarakemban-ivo asirayámpínkémbá maí'mai'a éna íma ánásaniwai aiva'-mónó-káwáánári'a umái usásinankaraiye. ¹⁷ mindáyavena Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna moóráwai áwí'a Méókíséteki anóm-bono-kawaanako uráintemba emá mirám-báyái maimaé iyíníyone

Ísu Káráísitintavena siráíye. ¹⁸⁻¹⁹ ááéraan-amba Áríváí-andaraken-kwaasiti mono'-má'yáígó íma asiramái kwáyontavena íma túwa'naa umái arupí umátinkowana Áánútu ááéraan-amba ivátuwena moórá-amba kawer-ámbá agaráásinkowata áraire séta asiramái méta Áánútunopata kwégune.

²⁰⁻²¹ Áríváí-andarakemba mono'-má'yáí-kwáásí usásintinkonka'a úwoi usásintinkesa íma aái simái tarúmakaambanivo Áánútu Ísu Káráísitimba aiva'-mónó-káwááná'á usásinankonka'a aái simái tarúmakaiye. mindáyavena agaimaréna séna

Ísóigo séna emá mono-káwáánákómó éma
maí'mai'a ínáyone séna mináímbá íma
karáníye

Áánútu kwenááninkontavena simái tarúmakaiye.

²² mináínkó ááéraan-ainkomba usáyaaitowana

Áánútu simái tarúmaktavena Ísu Káráisiti séna
mináímbá árar-aimba kwaíkwai'a ínáyone siráye.

²³ moór-aimba ísáaro. ááéma mono'-máayái-
kwáásí sáwíva'a mésa pósa púwúntemba
anondára'a ó'owima mimbáyái usá maimaé
iráambanivo ²⁴ Ísu Káráisiti maí'mai'a éna íma
puwíníwai aiva'-mónó-káwáánákóná mayái usá
maimaé iyéna ²⁵ maí'mai'a éna kentááyávéna
imáyáa éna Áánútumpa'a áísaa úmae kwéiyena
póna kanaán-umai sáwí-imayaavinkenta
kwéiyasinkaiye. Ísu Káráisitinka'a agevamáiya
méta Áánúmpata kwégunda-kwaasiya sáwí-
imayaavinkenta kwéiyasinkaiye.

²⁶ Ísu Káráisiti aiva'-mónó-káwáánákómá
éna Áánútuntavena imáyáa éna sáwí-aimba
kwempímbá íma kwáyáísana kaweré su'mai umái
ména marapá'á sáwí-kwaasivimba máyonka'a
íma sáwí'a uréna kwíyómpa'a asirayán-áyámpá'á
uména mirán-áiyá'-mónó-káwáánákómá ména
kanaán-umai amápa-tantaa'a kwésuwa'naa-iyé.

²⁷ kwaásimo sáwí'o kwéuntavesawe miwímó
sáwí'o kwéuntavesawe Árívái-andaraken-kwaasi
aiva'-mónó-kwáásí póí tuvú'mái Áánútumba
áma'mae iráambanivo Ísu Káráisiti sáwí'o íí-
áímbá kwempímbá íma kwáyowana póna miwímó
uráantemba íma póí tuvú'mái Áánútumba
áma'mae iyéna kwaásimo sáwí'o ontávénawe séna

mimbórá-táwai puwéna mimbáyái ánásariye.
 28 áamáán-aimpinkemba aiva'-mónó-kwáásí
 usásintinkowasa marará-kwáásí pósa sáwí'a
 uráambaniyo minamáánkó ánaaemba Áánútu
 simái tarúmarena séna mirá ónaumne séna
 kwenáánimba kasenkunákómbá usásinankowana
 aiva'-mónó-káwáánarí'a umái maí'mai'a kwéiye.

8

*Ísuma kentáásí aiva'-mónó-káwááná'án-iyé
 kwaasái.*

1 súnda-ainkona ááimba maarán-iyé. mirán-
 áivá'-mónó-káwáánákó kentáásí mono-
 káwáánákó kwíyómpa'a ména usáyaaitamaimo
 kawáá uráiwai ayáánúrap'a asirayán-áyámpá'á
 mara'á máyáiyé. 2 kwaásimo naambó
 kwéesamo Áánútuntavesa mindáúmpá'á imáyáa
 kwéombanivo kwíyómpa'a Ísóigo naan-úramba
 úmakowana Ísu Káráísiti mimpímbá Áánútuna
 aoka'-náúmpá'á uména aiva'-mónó-káwáánákóná
 mayái kwémayaiye.

3 marapá'-áivá'-mónó-kwáásí pói tuvuwésa
 toómbá maésa umái Áánútumba aménááontavesa
 usásintinkaraavo Ísu Káráísiti kentáásí aiva'-
 mónó-káwáánákó moórá-yantaa'o Áánútumbo
 ámakaimba mindá puwéna kwenáúma ámakaiye.
 4 kwaásimo sáwí'o uráantavesa áamáánkomo
 siráintemba póimo tuvú'máimo Áánútumbo
 ámém-bayai kwémayaan-kwaasi máyáambanivo
 Ísu Káráísiti marapá'ó ménaraankasi íma pói
 tuvú'mái Áánútumba amísino. 5 kwíyómpa'o

naan-úrambo úmakaiwaina amankó'naankaan-damba marapá'á kwáyáísasa mindáúmpá'á mono'-má'yái kwémayaawe. miráumai

naaóv'á Mósési aiva'-mónó'-námbá índayavena úwana Áánútu simámena séna Sáínai-omapa'a agaráárankaunda-namba mirán-dámbá uwó súwana Mósési kwíyómpa'o kwáyáin-dankona amankó'naankaan-damba úmakaiye.

⁶ kwíyómpa'a Ísu mono'-má'yái kwémayaim-bayaigo marapá'ó mono'-má'yáímó kwémayaam-bayaigomba usáyaaitariye. Áánútu séna kawé'á umátinkanaumne simái tarúmakain-aimba Ísu Káraísiti kwéagaraasinkaimba mináínkó ááémo simáímo tarúmakain-ainkomba usáyaaitariye.

⁷ ááémo simáímo tarúmakain-ainkomo kwaásimo arupí umátínkarainkakai Áánútu íma aúná-aimba simái tarúmakaisino.

⁸ Áánútu kwená kwaási tuwánómbe sáwí'a uwaná mindáyavena áwáá'a séna maarán-áimbá súwana Áánútun-aii aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Ísóigo séna moóra-kanaa tína'a aúná-aimba simái tarúmare'a Ísareri-kwaasiye Yútaa-kwaasiye aúná-aimba simái tarútinkanaumne. ⁹ Ísípi-maravakemba

miwí tíkwá'náma ayútinke'a tí'mae'a tiráundara'a aai simái tarúmaundanivo mináímbá károwa'a sínaaemba umátímakaumne. aúná-aimba simái

tarúmare'a íma ááéraan-ainkaamban-ivo aúná-aimban-iye Ísóigo séna ¹⁰ moóra-ainkwara'a séna moóra-kanaa tína'a Ísareri-kwaasiyave'a aúná-aimba simái

tarútinkaandara'a kesí áamáamba
 tirumpiné imáyáavine timé'a miwítí
 Áánútu máyáanasa kesí kwaási-i'a umái
 ménaaowe. ¹¹ minkánáá tinasá miwítí
 kwaásiye ó'on-kwaasiye íma tááyesa
 Áánútunopa'a teró sénááowe. anón-
 kwaasiye úwoi-kwaasiye amáparawai á'a
 tiráamba pósa íma ókwara'a tááyanaaowe.
¹² sirumbá umátinke'a sáwí-imayaa
 maitiyuwé'a misáwí-ímáyááyávé'a íma
 imáyáa úmae iyónaumne Ísóigo siráíye
 agaimaréna siráíye. ¹³ Áánútu aúná-aimba simái
 tarúmaranaumne siráimba póna aiva'ó simáímo
 tarúmakain-aimba ááéraan-aimba isaná ááéraan-
 tantaa'a sáwíyanka'a kwéna ánásanimba póna
 ááéraan-aimbo éna sáwíyanka'a ánásaniye.

9

*naaóvá'á aiva'-mónó-káwáánákó purumakaná
 naaemá Áánútumba áma'mae iyúwana Ísu kwená
 naaemá ámakain-kwasai.*

¹ naaóvá'á Áánútu aiva'á simái tarúmakain-
 aimba kwáyompinkemba Áánútuna imáyáa
 mósá kwémaraan-aimba kwáyowasa Áánútuna
 imáyáa mósá kwémaraan-damba úmakaawe.
² ampaanta-námbá úmakesa moórá-ampaantama
 avumpimbá ítámakesa mósá arátukopatavesa
 Áánútuna aoka'-náúmparé sésa móruna
 arátukopatavesa kawer-úran-ayampare sésa
 mimpimbá oómbá kúra'mai marésa taareí
 úmakesa mintáaréírá'á Áánútuna péréti-tomba

marésa ³ mósá arátukon-daumpatavesa Áánútuna aoka'-náúmparé sésa ⁴ mimpimbá kóri-ontandei úmakaan-taarei marésa mintááréirá'á áséi-kwiyumba ún-kanama kwéagayesa kawer-ánáveumba úmaresa kóri-ontan-kwandaainei minánáveumba ánáan-kwimaresa mimpimbá kóri-ontandei úmakaan-anaveumpimba naaóvá'á kwíyómpakembo marapá'ó kunkáin-tonko áwí'a máána-tomba minánáveumpimba ma'mái minkáwé-ánáveumpimba marésa naaóvá'á Áánútu kwená mayáírá'á Érónimba usásinankowana kwená tááúnkakemba áruma kwíkáin-taumba minánáveumpimba marésa naaóvá'á Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaira'o agaimakón-kwandaai kae-kwándáái minánáveumpimba marésa ⁵ kaetántáá'á ayóígwára-tántáákái anón-kawe'a úmaresa sésa Áánútuna ááimba ó'oran-aainko póna sáma kaiyé kwésuwana mintántáákáígó ayóígóráámbá minánáveumba káátena Áánútumo miwítí sáwí-imayaamo maitiyúwáin-anaveumba káátaraiye. mindáyave'a ívé'a íma ayáátáár-aimba agayáúmne.

⁶ mirá úmakesa aasiyaasi-táwai mono'-máayáikwáási mimbónó'-nánkómbá móruna arátukon-ayampa'a irésa mayái kwémayombanivo ⁷ moórá-mora-ira'a moórá-tawai morá-tawai Áánútu aoka'-náúmpá'á aiva'-mónó-káwáánákó iréna póígona naaemá maimaéna iréna kwemó sáwí'o úntavenawe kwaásimo ímo táá'o isésamo sáwí'o untávénawe mirá-sáwí'ó kwéomba maitiyuwáníntavena mindááémá Áánútumba

ámakaiye. ⁸ mirá éna Áánútun-amanko maarán-umai kwéagaraasinkaiye. mono'-nánkómbó móruna arátukaapa'o kwáyomba Áánútuna aoka'-náúmpá'á kwenópa'a iyónááon-amba íma avora'á kwéraiye. ⁹ mintántáá'á umásítai'a umái ívétaamo máyaunda-kwaasiya kwéagaraasinkaiye. Áánútuna imáyáa mósá makón-kwaasi pói tuvuwésa toómbá maimaésa umái Áánútumba ámaakambanivo miwí tirumpinkén-imáyáá íma kasenkuí'a umátínkaraiye. ¹⁰ miráumai minámpá'á toóné noné kwénesa nombá kwéveresa kwéomba túyavesawe sésa mirá kwéuwana Áánútu aúná-amba agaráátinkowana ááéraan-amba ánásaraiye.

¹¹ mirá uráambanivo Ísu Káráísiti aiva'-mónó-káwáánákó ívé'a kwáyáin-amba kawer-ámbá agaráásinkena mono'-má'yái kwémayain-daumpa'a mindámbá íma marapá'á kwaási úmakaan-damban-ivo usáyaaitarain-damba kasenku-námbán-iyé. ¹² mimbórá-táwai Ísu Káráísiti Áánútuna aoka'-náúmpá'á kwíyómpa'a Áánútu máyopa'a iyúmba mono'-má'yái-kwáásígómó mémeona naaewé purumakan-aráákóná naaewé maimaénamo iráintemba íma mirá éna kwená naaemá maimaéna iyéna sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta siráínata aúnái'a umáíya maí'mai'a ónaundayavenaya mirán-umai pukáiyé. ¹³ mémeona naaewé purumakankóná naaewé anááé-aráá'á purumakan-aráá'ó agaisukáampinken-kanaowe Áánútu aúranka'o sáwí'o uráan-kwaasi tinépimpá'á ayáútinkava'a kwéesa miwí túma kawé'á umátínkówana

Áánútu tuwánéna séna kawé'án-iyé siráiyé.
 14 mémeona naaenéiyé purumakankóná
 naaenéiyé mirá uráambanivo Ísu Káráísitina
 naaeómá usáyaaitaraiye. kwempímbá íma
 sáwí-aimba kwáyáiwai Áánútun-amanko
 maí'mai'a kwéiwai kwesé máyáintavena
 kwená naaemá kumúwana kwenáúma
 Áánútumba ámakaiye. sáwí'o kwéowaina
 ááinko tátokaimpinkemba iyásinkainanaya
 kentáásirumpimba íma aaí kwáyainata Áánútuna
 mayái mayánaundayavenaya kwená naaemá
 kumúwana kwenáúma Áánútumba ámakaiye.

15 mindáyavena ááéraan-aimba simái
 tarúmakonka'a sáwí'o uráampinkemba
 iyátinkaindayavena Ísu Káráísiti pukáiyé.
 mindáyavena Ísu Káráísiti aúná-aimba simái
 tarúmakomba póna Áánútumo asiramáimo
 séna kawé'ó umátínkáandamo kwaikwai'a
 íniye siráimba Áánútumo kwétaayain-kwaasi
 mayánááowe.

16-17 kwévuwesamo ombá kwaaró'á
 tumái tarúmaresa kwévuwowe. moóráwai
 puwíndayavena kwéena kwená náaindaamba
 mayánááon-aimba kwésivo úwoi máyaindara'a
 íma mayánááovo puwínasa árai'a púwiye sésa
 mayánááowe. 18 miráumai naaóvá'á Áánútu
 aivar-áimbá simái tarúmakonka'a Mósesi pói
 tuvuwúwana puwúwana mimpóígóná naaemá
 kunkáintavena Áánútu simái tarúmakonka'a
 19 aiva'á Mósesi amápa-kwaasivimba Áánútuna
 amáamba amápa'a simátímatuwena purumakan-
 áráákóná naaevímbá non-úramba atímakena

méme-ayauma tamayóka'a úsúmarena
 mindááévímbá tu'mái Áánútun-aaí agaimái
 makáan-auvai-kwandaaira'a tuvimpín-úmarena
 kwaási tinepimpá'á mirá umásuwena ²⁰ séna
 maandááémá umásítai'a umái agaráátinkaumpo
 Áánútumo simáímo tarúmakain-aimba asirayán-
 áímbá kwáyáivo ísámai kawé'á oró séna
²¹ miráumai mindááémá Áánútuna imáyáa
 mósá kwémaron-danka'a tuvimpín-úmarena
 mindáúmpá'ó kwáyon-tantaaka'a mirá úmakaiye.
²² árai'a Áánútuna áamáánkona ááimpa'a
 naaeómá amápa-tantaa'a kawé'á umátínkáísana
 moóráwaiya'i. póiya'i. ímo púwísanamo
 kwená naaemó ímo kúmínkakai Áánútu
 sáwí-imayaaya íma maisiyúwáísino. naaemá
 kunkáimba póna Áánútu kentáásí sáwí-imayaaya
 kwémaisiyuwaintaawe.

*Ísu sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavai pukáin-
 kwasai.*

²³ Áánútuna imáyáa mósá makáan-dane
 mindáúmpá'á kwáyon-tantaare maarámán-
 iye. kwíyómpa'o kwáyáin-dane mindáúmpá'ó
 kwáyáin-tantaare miwá amankó'naankaan-
 damban-iyé. mintántáá'ó marapá'ó
 kwáyon-tantaaka'a póígona naaenéí kawé'á
 umátínkówana mindá kawé'á uráambanivo
 kwíyómpaken-tantaaka'a íma póígona naaenéín-
 ivo usáyaaitaraiwaina naaenéí kawé'á
 kwéumatinkaiye. ²⁴ miráumai Ísu Káráísiti
 kwíyómpa'a iyéna Áánútu aúranka'a uména
 kentááyávénaya imáyáa éna Áánútumba

kwéaisaa-iye. úmakaan-damba naan-úrankona amaankó'naankaan-damba ímanivo kwíyómpa'a uména kentááyávénaya imáyáa éna Áánútumba kwéaisaa-iye. ²⁵ moórá-mora-ira'a moórá-tawai Áánútuna aoka'-náúmpá'á aiva'-mónókáwáánákó póígona naaemá maimaéna iyóiyó uráintemba Ísu Káráisiti íma mirá éna mimbórá-tawai kwená naaemá maimaéna móamakaiye. ²⁶ Ísu Káráisitimo miráumaimo maimaé iyóiyó urénaraankasi kwíyóne marawé taróruronkakemba moórá-mora-ira'a moórá-tawai morá-tawai puwípuwi'a úmae iyísino. íma mirá éna ááeraan-kanaa sáwiyanka'a ánásonka'a marapá'á kuména sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavenaya mimbórá-tawai pukáíye. ²⁷ kentáásí kanaamó tínataamo puwónaundaya kesáámó máyaundawaina ááíntavenaya sísaá ínínataawe. ²⁸ miráumai sáwívarawaiti sáwí-imayaa maitiyuwáníntavena mimbórá-tawai Ísu Káráisiti puwéna Áánútumba kwenáúma aména ókwara'a kuména íma sáwí-imayaa maitiyuwáíndayavena kumínívo kwéamu'maraan-kwaasimo kuntiráíndayavena kumíníye.

10

¹ Mósesimo siráin-amaankona aambá íma aan-úramban-ivo Ísu Káráisiti kawe'á kwéumatinkaiwaina aankóná amaankó'naankaan-amban-iye. miráumai moórá-mora-ira'a mono'-má'yái-kwáásí póí tuvú'mái Áánútumba ámakaamba mirám-báyáígó Áánútumpa'a tiráan-kwaasi íma arupí

umátínkaraiye. ² póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámaakaan-anko kawe'ó umátínkarainkakai Áánútuna imáyáa mósá makáawai miwívimbá sáwí-aimba íma kwáyowasa sáwí-yantaatavesa íma umbaí tésa íma úwoi pói tuvú'mái Áánútumba áma'mae iráasino. ³⁻⁴ ánivo maará kwéowe, purumakankóná naaeówé mémeona naaeówé íma kanaán-umai sáwí-imayaa maitíyukaimba pósa moórá-mora-ira'a pói tuvú'mái Áánútumba ámakonka'a miwítí sáwí-mayaigotavesa imáyáa uráawe.

⁵ miráumai Ísu Káráisiti marapá'á kumíndayavena kwéena Áánútuntavena séna póimo tuvú'máimo embó ámaakaane toómbó ámaakaane íma embá arááíma kwétaivo kemá embá arááíma táindai'a ónaundayavai súma to'mayaa umásínkaraane. ⁶ póimo agaisukáantavai íma aamoí kwéone. sáwí'o uráantavesamo póimo tuvú'máimo ámaakaamba mindáyavai íma aamoí kwéone ⁷ simásuwe'a sé'a enáái aúvái-kwandaavimba kentávéna simái agaimaréna séna Áánútuwo kemá mé'a embá aráái táindai'a umái ménaumne simái agaimakáintemba kwéune kwésune Áánútuntavena Ísu siráíye.

⁸ aiva'á Ísu Káráisiti séna amáámbo siráinten-umai póima tuvú'mái ámaakaamba toómbá maimái ámaakaamba póima agaisukáamba sáwí'o uráantavesa póima tuvú'mái ámaakambanivo minámbá íma arááíma kwétaisa aamoí íma kwéone ⁹ simásuwena séna Áánútuwo kemá mé'a embá aráái táindai'a umái ménaumne siráíye.

mindáyavena Ísu Káráisiti póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámakaunda-anta ivátuwena aúna-amba Áánútumbo arááimo táinda-imayaamo kwaránaunda-anta agaráátínkaraiye.

¹⁰ Ísu Káráisiti Áánútuna imáyáa kwaréna Áánútumba kwenáúma aména mimbórá-táwai pukáimba póna sáwí-imayaaya maisiyuwénaya Áánútunde'i'a umásínkaraintaawe.

¹¹ aasiyaasi-táwai mono'-má'yái-kwáási usásimbai mimbórá-má'yái maésa póí tuvú'mái Áánútumba ámakaamba mimbáyáigó íma kanaán-umai sáwí-imayaa maitíyukaimbanivo ¹² Ísu Káráisiti mimbórá-táwai Áánútumba kwenáúma aména pukáiyé. sáwí'o uráantavenawe sáwí'o ónaundayavenayaawe puwéna mimbáyái ánásasuwena Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á uména ¹³ Áánútumo kwená namuro-kwáásímó tínkaminanamo kwemó usáyaaítanintavena amu'maréna umáyáiyé.

¹⁴ miráumai Áánútumba kwenáúma ámakaimba pósa Áánútunde-i'a kwéumatinkain-kwaasi kasenkuí'a úmae iyónááowe.

¹⁵ mináíntávéna Áánútun-amanko avora'á simásimuwana Áánútun-aii aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

¹⁶ Ísóigo séna moórá-kanaa tína'a aúna-aimba simái tarútinkaandara'a kesí áamáamba tirumpiné imáyáavine timénaumne siráiyé.

¹⁷ moórá-ainkwara'a séna miwítí sáwí-imayaawe áamááne káráraamba íma mindáyave'a imáyáa úmae iyónaumne siráiyé

agaimaréna siráiyē. ¹⁸ Áánútu sáwí-imayaa maitiyuwéna íma imáyáa úmae íyísana póna sáwí'o uráantavesamo póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámakaan-amba ánásaiye.

Áánútunopata íyóno siráin-kwasai.

¹⁹ miráumai kesí kwaásiyono. Ísu Káráísiti puwúwana kwená naaemá kumúwana kentáásí aambá kwikáimba póta íma sáátaveta éta Áánútuna aoka'-náúmpátá kwéiyune. ²⁰ puwéna Áánútumba kwenáúma ámakaintavena aúna-amba kwaikwai'a ínín-amba agaráásinkena Áánútuna aoka'-náúmpá'á mósá arátukon-ampaanta awásámai aambá kwi'mái Áánútunopata iyónaunda-amba agaráásínkaraimba mindáyavetaawe ²¹ kwemá anóm-bono'-mayai-kwasigo Áánútuna kwaásira'a kárákwiraimba mindáyavetaawe ²² Áánútunopata íyóno. kentáásí sáwí-imayaaya maisiyúwáísanaya kentáásirumpinta íma aái kwáyáísata kawe'-nóntá peréta kwenááigonta sirumpintá tátoreta Áánútuwe aráápamai asiramái méta Áánútunopata íyóno. ²³ Áánútun-aaí árair-aimban-iye séta póta asiramáiya tátoreta íya ivátuweta Áánútumo kawe'á umátinkanaumne siráintemba mirá ínimba póta kwenáái asiramáiya tátoreta amu'maréta méta miráyá onó. ²⁴ kesáa imáyáaya kwéeta moórá-morawai túwa'naa umai asirayáné imáyáawe timéta kawe'-máyáiyá kwémaeta miráyá onó. ²⁵ Áánútuntaveta imáyáa éta

torupamáí maí'mai'a úmae iyéta évakarawaimo torupamáímo maivár-íyúmbó ivátukaantemba kesáá íma mirá éta torupamáí maí'mai'a úmae iyéta moórá-morawaiya asiramátinkanaumne. Ísu Káráísitimo kumínímba sáwíyan-kanaa kwáyáintaveta moórá-morawaiya asiramátinketa miráyá onó.

²⁶ maísáaro. Áánútuna árarir-aimba iséta tátoketa kentáásí imáyáavinkembo kwembó sínaaembo umámetaamo sáwí'o úmaetaamo iyónanayaamo éna Áánútu sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavena ó'on-amba íma kwáyáivo

²⁷ sáátaveta kwéonanamo Áánútumbo tínaaembo umámíyantavenamo sáwí-meyambo tímínasa anón-iravimbo káúgonaaontaveta amu'maréta ménaumne.

²⁸ Mósesi tímún-amaambo arááíraawai aavimbá usásintinkaresa kaumbo-káé-kwaasimo tuwánésamo sésamo árai'a mirá kwéowe sésamo ésa íma tirumbá umátinkaiyamba tínkamiyasa puwónááomba

²⁹ mindá umbai-yántáá'an-ivo Áánútu ááninkomba tínaaemba umámémba mindá anón-umbai-yantaa'an-ivo

Áánútu simái tarúmakonka'a Ísu Káráísitina naaemá kumúwasa sáwí'o umbá maitíyukaimba mindáyavesa sésa úwoisan-tantaa'an-iyé síyawai anómba sáwí-meyamba mayánááowe. Áánútun-amanko úwoimo súwa'naa iwáíntávésa simái sáwí'a umánkaraawai anómba sáwí-meyamba mayánááowe.

³⁰ maarán-áímbó siráimba mindá Áánútuma póna maará séna

anondá meéyámbá tíménaunda mindá kendeímán-iyé. sáwí-mayaiyave'a meéyámbá tíménaumne

séna moóra-ainkwara'a séna
 Ísóigo kwená kwaási tísaa umai iséna
 taaínkaa'a umái-meyamba timíniye
 siráiyé. ³¹ Áánútu asirayánkwáráwái póna
 tíkena sáwí-meyambo timínimba mindá anómba
 táátavesa ónááovo Áánútuntave'a imáyáa é'a
 torupamáí maí'mai'a úmae iyé'a moóra-morawai
 asiramátinkanaaowe.

³² ááema Áánútu keinárawatavena sama
 kamátinkonka'a umbai-yántáári'a umátinkowa'a
 íma ivátuwe'a asiramái méraavo mindáyave'a
 imáyáa oró. ³³ moóra-mora-tawai amáparawai
 túranka'a sáwí'a umátinkesa simái sáwí'a
 umátinkómbanivo asiramái mé'a moóra-mora-
 tawai kentí kwaásimo sáwí'o umátinkómba
 túwa'naa úmae iyúwasa keinárawakwara'a sáwí'o
 umátinkómba asiramái méraawe. ³⁴ Áánútuna
 kwaási-i'o unkákémbá keinárawapinkemba
 évakarawai ándáva'o mótinkómba tiruntávé'a
 umátinkówasa kentí náaindaambo taviyáávi
 umbá íma imáyáa é'a sé'a usáyaaitarain-tantaa'a
 kwíyómpa'a kwáyáimba póta maí'maita ónaumne
 suwaná tirunkó kawé'á uráiyé.

³⁵ mirá uráavo Áánútuntave'a asiramái
 mé'a kawé'-meyámbá kwémayaawe.

³⁶ Áánútuna imáyáavinkeni'a é'a kwemó
 mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'o
 mayánááontave'a asiramái maí'mai'a úmae
 iyíyana íma tívón-kaíno. ³⁷ mindáyavena Ísu
 Káraísitimo kumínimba amu'maréna ména
 Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna
 séna
 sáwíyan-kanaa kwáyáimba póna

tíníwai íma úwoi ména tíníye.
 agaimaréna siráíye. moóráva'a agaimaréna séna
³⁸ kesí kwaásigo arupí umái máyáiwai kesé
 aráápamái máyáimba póna inkaisénamo
 siyuwénamo
 kówína'o é'a íma aamoí umánkanaumne siráíye
 agaimaréna siráíye.

³⁹ mináímbá siráímbanivo kesáámá inkaisésamo
 auwésamo kówésamo ánásanaaon-kwaasiraanta
 iya éta Áánútun-aaiyaveta áraire séta kwenká'á
 agevamáíya méta kawé'á umáíya maí'maita
 ónaumne.

11

*Áánútun-aaiyavai áraire sésa kwenká'á
 agevamái máyáan-ankona kwaasái.*

¹ Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á
 agevamái máyáan-amba maarán-ámbán-iyé.
 Áánútu to'mayaa uráin-tantaataveta séta
 árai-tantaa'an-iyé séta amu'maréta méta
 súrandeiyaamo ímo awánaraunda-yantaataveta
 séta árai'a kwáyáíye kwésune. ² kentáá
 síkwá'náma Áánútun-aaiyavesa áraire sésa
 kwenká'á agevamái asiramái máyóntavena
 Áánútu séna kawé'án-owe siráíye.

³ naaóvá'á Áánútu séna kwíyómbe maramá
 paáruwo súwana paárúwata mináíntávéta
 áraire kwéseta kwéisaumne. ímo awánáúnda-
 yantaapinken-tantaa'nei awánáúnda-yantaa'a
 Áánútu taróruráíye.

⁴ naaóvá'á moóráwai áwí'a Épeo Áánútun-
 aaiyavena áraire séna póí tuvú'mái agaimái

Áánútumba ámakowana awaaó áwí'a Kááini kwemá toómbá áká'mai Áánútumba amúwana Épeo Áánútumo sirónteni'o úntavena Kááinimo ámakowaimba usáyaaitaraiye. Épeo Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena Áánútu ámakon-tantaa'a awánéna kawe'án-iyé séna kwembá awánéna arupí umái máyaandawai óne siráiyé. naaóvá'á Épeo pukówasa kwentávésa sésa Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyon-kwaasiman-iyé kwésewata ísámaeta kwéiyumne.

⁵ naaóvá'á moórawai áwí'a Ínóki Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena Áánútu púwivo séna kunáí'maena kwíyómpa'a móankarowasa avakáá uwááesa túwómbanivo Áánútumo áikomba íma awánaraawe. Ínókimba Áánútumo ímo kunáikonka'a marapá'ó máyonka'a moórawai Ínókin-ai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútuma aamoí ínkwáe-i'a úmae iráiyé agaimaréna siráin-aintaveta séta Ínóki Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái méraiye kwésune. ⁶ Áánútunopa'o kwétewai Áánútu ména kwembó avakáá ónááon-kwaasi kawe'á umátínkain-aintavesa aiva'á sésa árair-aimban-iyé sésa kwenópa'a kwétewe. ímo árair-aimban-iyemo sésamo ésa íma kwenópa'a ténááowe. miráumai Áánútun-aaiyavesamo ímo áraire sésamo kwenká'ó ímo agevamáímo máyáawai Áánútu íma aamoí umátinkaniye.

7 naaóvá'á Áánútu Nówaamba naaémbo nonkó tuwaaténa kwaási tínkaminiye-aimba simámuwana iséna séna áraire séna non-avóvomayaapa'o kwínín-damba úmarena kwená aarai-iyámpóíye kwenanáávú'maare umáyówana nonkó miwí íma nawíkaraiye. Nówaa Áánútun-aaiyavena áraire súntavena Áánútu Nówantavena séna arupí umái máyaane súwana Áánútumo marapá-kwáásímó sáwí-meyambo timínín-aimba iséna simátímakaiye.

8 naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena séna ená maramá tuwé aménaunda-marava'a kwaaó súwana áraire séna kwená maramá tuwéna ímo awánarom-barava'a Áánútumo amúpa'a kuréna ⁹ Áánútumo aménaumne siróm-barava'a koména mináíntávéna áraire séna ó'om-baravaken-kwaasigoraamba kwááyu-namba úmarena méraiye. mimbárá Ááváramuntavenamo siróntemba ááninko Áísákaante anówainko Yákóponteyavenagwara'a timénaumne siróm-barava'a Ááváramu-iyaise mésaya kwááyu-namba úmaresaya méraawe. ¹⁰ Ááváramu miráumai ména moórá-naopatavena imáyáa éna Áánútumo kwíyómpa'o to'mayaa úmakain-daopa'a asirayán-ávómbá kwaíkwai'a ínín-daopatavena imáyáa éna amu'maréna méraiye.

¹¹ Ááváramu awainínkó áwí'a Séraa Áánútun-aaiyavena áraire siráíye. Áánútu simámena séna iyámpói ankáníyone súwana árai'a kwemó sintení'a owáímán-iye séna iyámpóímo ankánaunda-kanaa ánásaraiye séna íma imáyáa éna asirayámbá maéna ámu'a kauréna iyámpói

ánkaraiye. ¹² miráumai Ááváramu iyámpói ankómba anónu'mai kómpinkemba sáwíva-kwaasi aísavutantamba ónááowaiyavena kwíyómpa'o o'ó sáwíva'o kwáísanamo nompá'ó nonáámááímo sáwíva'o kwáyáintemba mirán-kwáásí uwasá íma kanaán-umai táámparaawe.

¹³ maanáúváiímbó túwí'o agaimakáunda-kwaasi Áánútu-aaiyavesa áraire símae kwéiyesa kwenká'á agevamái maivá kwéiyesa pukáawe. Áánútu asiramái séna mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'a íma máyómba némpa'a kwáyowasa úwoi aaí isésa aamoí ésa sésa marapátáámó máyaundaya ó'om-baravaken-kwaasiraamba umáíya sáwíyanka'a ménaumne símae kwéiyesa pukáawe. ¹⁴ mirán-áímbó kwéesen-kwaasi miwítí mara-úrapa'a imáyáa kwéuwata ísaraumne. ¹⁵ miwímó tukóm-barayavesamo imáyáamo urésaraai koyauweránááon-amba kwáyomba pósa awánaraasino. ¹⁶ íma mirá ésa kwíyómpa'o usáyaaitarain-ayampa'a imáyáa uráawe. mindáyavena Áánútu aamoí éna séna kesí kwaásiman-owe séna póna miwítí maru'á to'mayaa uráíye.

¹⁷⁻¹⁸ Áánútu Ááváramuntavena asiramái séna enááninko Áísákaampinkemba enaísavutantambo ónááowai paáronaawe siréna naaémba moóra-aimba áísaa umai isánáe séna enáánimba Áísákaamba tuvúsimiyo súwana Ááváramu séna Áánútu simásimena séna enááninko Áísákaampinkemba enaísavutantamba ónááowe siráimba árai'a

miráumai paárumasinkaniye séna Áísákaa mimbórá-iyámpói úwana íma tátorena áí'maena tuvuwíndayavena kwéena ¹⁹ imáyáa éna séna Áánútu kanaán-umai puwíndavinkemba usásinankaniye séna tuvuwíndayavena úwana Áánútu séna étuwaao súwana ivátuwena ááninkomba inkamúwana puwóntenkaani'a kwéumpinkemba áíkaiye.

²⁰ Áísákaa Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútumo naaémbo paárinin-tantaatavenamo sirón-aintavena ááninkai Yákóponte Ísonte kwaaró'á tumátínkaraiye. ²¹ naaémba Yákópo anónu'mai kéna puwíndayavena kwéena tááúnka'a tátorena kívaena Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútuna imáyáa mósá maréna naaémbo paárinin-tantaatavenamo sirón-aintavena Yósépi ááninkai kwaaró'á tumátínkaraiye. ²² naaémba Yósépi anónu'mai kéna puwíndayavena kwéena Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena shimátimena séna Áánútu kentáásí kwaási Ísareri-kwaasi Ísípi-maravakemba ayú'mai tí'maena kentáásí maravá'á mótinkaindara'a kesiyáántamba maimaésa máútaaro Yósépi siráiyé.

²³ naaémba Mósesi anóvowi kwembá ánkaresarai awánésarai kawer-iyámpóimán-iyé sésarai Áánútun-aaiyavesarai áraire sésarai kwenká'á agevamái máyóyantavesarai Ísípi-maravaken-anon-kwaasigo iyámpóiyomba tínkantuwaaromo sirón-aintavesarai íma táátavai uyambá mináímbá karésarai Mósesimba aúpá'á

ánkaroyana kaumbo-kwíyómbá ánásowana minánón-kwáásígó ayáámúnko áí'maena kwená naaúmpa'a móankarowana ²⁴ naaémba Mósesi anón-úwasa awánésa sésa Ísípivaken-anon-kwaasigo ayáámúnko ááninkoman-iye kwésuwana Mósesi Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena mirámó sun-áimbá ánaaemba umátimena séna kemá íma kwenáánimba úne siráíye. ²⁵ Ísípivaken-kwaasi sáwívar-oisamba marésa sáwí'o kwéontavesa aamoí kwéumba Mósesi ááemo ánásanin-tantaatavena íma arááíma kwétowana séna umbai-yántáá'ó siménááombo éna kanaán-iye séna Áánútuna kwaási kwená kwaási póna máyón-ayampa'a koména ²⁶ imáyáa éna séna Áánútu kentááyávéna tiráníwaine séna usásinankaraiwaina mayái mayánaunda póna umbai-yántáá'ó kempá'ó tínimba minánkó Ísípikwaasiti sáwívar-oisamba mayánaunda-ankomba usáyaaitaraiye séna Áánútuma kawé'-mékámá simíníye-imayaa éna mirá uráíye.

²⁷ naaémba Mósesi Ísipi-marava'a tuwé'a kónaumne sirónka'a anón-kwaasi áwáá'a áúwana Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena kwenáároi íma inkaiséna úwoi kówéna Áánútumba íma túrandei awánarowaimba imáyáavinkemba awánarontavena úwoi kóuraiye. ²⁸ naaémba Ísípiva'a Áánútuna kwayó'nákó kwíyómpakewai moórá-mora-naumpimpakemba aivar-íyámpói tínkamindayavena kwéuwana Mósesi Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Ísareri-kwaasiti

aivar-íyámpói íma tínkaminkwae séna Ísareri-kwaasiyavena pói tuvuké'a ááto-taira'a naaemá pé'mare'a mimpói kemá naaró súwasa mirá uráawe. mindáyavesa áwí'a tésa páásova-tanone siráamba mindá tíyótaasa-tanone siráawe.

²⁹ naaémba Ísípi-marava'a Ísareri-kwaasi tuwésa tésa anón-donko áwí'a naae-nóné supa'á tésa Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena mindónkó tuwínkaa'a úwasa nonáámááíravamba táatowasa Ísipivaken-kwaasi kwa'maésa tésa mindómpímbá tuwaná mindónkó kunátawisena minkwáásí tínkantasaraiye.

³⁰ naaémba Ísareri-kwaasi sésa Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuweta mimbáravá'á koménae sésa kumbá Áánútu mirán-oro sirómba áraire siróntavesa mindáo'a óntandeimo ii'o úmakopa'a kókuyauku uwááesa tóyo eémesa ava'moraéra'a mirá ésa avakaetégomba komirá uwaná kweyáárika'a miní'á tawísímaena marapá'á kumúwasa Yéríko-kwaasi tínkantuwesa koméraawe. ³¹ Ísareri-kwaasi Yéríko-naopa'a íma kurónka'a kae'nárai ti'márówasarai mindáo'pa'a kotivúntamai awánayae sésarai kuyambá moórá-ininko áwí'a Áré'api eénánká'á nááún-ininkona naaúmpa'a kuyaná Áánútun-aaiyavena áraire séna minkáé'nárai aúpá'á tiyuwówasarai tirááiyé. Ísareri-kwaasi Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuwe'a koménae sésa kurónka'a Yéríko-kwaasi Áánútun-aaiyavesa íma áraire sirówai tínkamesa Áré'api Áánútun-aaiyavena áraire sirón-inimba íma inkánkaawe.

³² amáparawai tááimo agáyáanda ayáátáár-aimba imbá pó'a amáparawai táái íma agayánaumne. miwí túwí'a Kítíyono úwana Péréke úwana Sámúsoni úwana Yépetá úwana Tévíti úwana Sámúwéri úwasa Áánútun-aaí simátímakowaiye miráumai-kwaasi ésa ³³ Áánútun-aiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavesa pósa miwívínkémbá évakarawai namuro-kwáásí usáyaaitesa arupí umái miwítí kwaásira'a kárákwiyesa Áánútumo asiramáimo séna mirámó ónaumnemo siróntemba umái máyówana Áánútu aváár-íyán-tóika'a awáá urówana íma vówasa mésa ³⁴ miwívínkémbá évakarawai anóni'a písintukowasa miwítí namuro-kwáásí tínkamonaé suwaná Áánútu tíyótinkowasa kawé'á umái mésa íma asiramái máyówana Áánútu asiramátinkowasa mésa miwítí namuro-kwáásí tínkantuwesa méraawe. ³⁵ évakar-inimba Áánútun-aiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyontavena miwí timááraamo pukómpinkemba Áánútu usásintinkaraiye.

namuro-kwáásí évakarawai tátoresá sésa Áánútumbo tínaaembo umámiyataamo éta íya tínkameta étinkanaumpo Áánútumbo tínaaembo ímo umámiyataamo éta tínkamonaumne suwasá Áánútumba íma sínaaemba umámenaumne sésa imáyáa ésa púwónana Áánútu súwa'naa ínata kwíyómpata maí'maita ónaumne suwasá tí'a úni'a umátínkówasa pukáawe. ³⁶ Áánútun-aiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavesá miwítí namuro-kwáásí évakarawaiyavesá

tuwíráái sésa tínkambae kwéiyesa évaka'a tiyayaanka'a asááumai tí'maesa ándáva'a mágwétiyuwesa ³⁷ évakarawai óntandei tínkamuwasa púwúwasa évaka'a maánkáára'nei taasa'naasá kwéumasuwesa évaka'a taánasatanei túvimba aira'naará kwéuwasa kwévuwuwasa évakarawai íma kawer-únánkwátói urésa sipisípi-ayau-unankwatoi uwasá évaka'a méme-ayau-unankwatoi urésa íma kawe'-náúmpimpá'á kwégwaesa úwoivimpa'a kogwáísagwai ésa íma toómbá makówasa sáwí'a umátinkesa umbai-yántáári'a umátinkesa ³⁸ kawe-kwáásí-í'a umái máyóntavesa ti'mátuwowasa kówésa kwaásimo ímo máyópa'a kwénaesa omápa'a mésa maipíné muri-áivíné kwaésa miráumai mésa kawe-kwáásímá pósa sáwí'o umátínkówaivimba íma máumba keyáára'a maémáéwe.

³⁹ mirán-kwáásí Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena Áánútu séna kawe'án-owe siráivo marapá'á máyónka'a Áánútumo mirá umátinkanaumnemo siráintantaa'a íma awánowana ⁴⁰ Áánútu miwíyávéna amu'maráaro séna naaémbo keséyaamo ménaaon-kwaasiyavena imáyáa éna kawer-ámbá kentááwé miwiyé kasenkuí'a umásinkanin-anta kwisínkaraiye. mindáyavesa marapá'ó máyónka'a íma awánaraawe.

12

Áánútu kentáásivowai-i'a kwéin-kwasai.

¹ miwí miráumai máyómbanivo kesáá maaráyá ónaumne. miwí Áánútun-aaiyavesa áraire

siráawai torupamáimo máyómpimbo kesáá avumpinkáántá máyaunasaraanta Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyón-amba kwéagaraasinkaawata mindáyaveta umbai-yántáá'á ivátuweta kentáámó sáwí-imayaaomo tátokaimba ivátuweta kwaásimo isaaisésaraambo kwégwesaraambo mimbórá-ímáyáámó kwégwaraantemba Áánútumo agaráásínkarain-ampata íma sívón-káínata asiramáíya kónaumne. ² kwaásimo isaaisésaraambo kwégwesaraambo ayááívá'ó kwáyáim-beyantavesamo imáyáamo ontembá Ísuntavetaawe su'mai imáyáaya onó. Ísu imáyáaya símakaisata Áánútun-aaiyaveta áraireya kwésunanaya imáyáaya kwésimimba póta Áánútuweya aráápamai maí'maita úmaeta iyónaundayaawe. Ísu naaémbo arunkó aamoí ínín-imayaa éna póna taaira'ó puwíníntavena íma a'áo séna taaira'ó púwón-antavesamo tigeayávésa kwéomba íma imáyáa éna póna Áánútu kawáá uráiwai ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á máyáíye.

³ Ísuntave'a imáyáa oró. marapá'ó máyonka'o sáwí-kwaasi sáwí'o umánkáva'o iyúwanamo asiramáimo maimaénamo iráimba imáyáa é'a íma tívón-káína'a íma ivátuwe'a asiramái máéro. ⁴ sáwí-yantaatave'a kárákwimae'a kwéiye'a asiramái máyáampinkemba íma tínkamowa'a pukáawe. ⁵⁻⁶ Áánútu asiramátinkaníntavena séna kesiyáámumbaare kesáánimbaare ísáaro súwana agaimaréna siráin-aimba imáyáa oró. maarán-áimbá séna

Ísóigo arumbá tímakawai arupí kwéumatinkena kesáánimba owémó kwéswaiyavena kesáái isáígwáe séna kwétinkamiye. mindáyavai kesááninkoo Ísóigo arupí umánkáimba íma úwoisan-tantaa'an iyé-ímáyáá éma sáwí'o uráanda asiramái simámakaimba enarunkó íma sáwí'a íno

agaimaréna siráíye. ⁷ umbai-yántáá'ó kentópa'o kwétimba Áánútu kawé'á kwéumatinkena kwená iyámpói owaná póna mirá kwéumatinkaiye. amápar-iyampoi kawé'á ónááontavesa miwí tinóvowi arupí kwéumatinkaawe. ⁸ Áánútu amápa'a kwená iyámpói umbai-yántáápínkémbá arupí kwéumatinkaimba umbai-yántáá'ó kwáyáiwai Áánútuna iyámpóin-ovo umbai-yántáá'ó ímo kwáyáiwai ó'owiti iyámpóin-owe. ⁹ moórá-ainkwara'a súnnda isáaro. marapákén-késívóisaiya arupí umásínkaraawata miwí táái iséta miráumai kwíyómpaken-kentaasivo áái iséta kawé'á umái méta minánón-áimbá miráyá onó. ¹⁰ sáwíyan-kanaa marapákén-késívóisaiya miwítí imáyáavinkemba arupí umásínkáantaanivo Áánútu kawé'á umátinkanae séna kaweré su'maiya umáíya ménaundayavenaya kwemó kawé'ó umáímo máyáintemba miráyá ónaundayavenaya arupíya kwéumasinkaiye. ¹¹ arupí kwéumasinkaindarata sirunkó umbái kwétainata íya aamoí éta naaémba minúmbái-yántáákó kawé'á umásinkaindarata minúmbái-yántáákóná anondá paru umái kawé'á umái ménaumne.

mirám-baaran-oro siráin-kwasai.

¹² miráumai kárakwiye'a tiyáántán-kwimai mé'a ¹³ arupí-amba imáyáa umái kwaráaro. keinárawapinkemba évakarawai tuwánésa sáwí-amba kwaráavo sé'a kawé'á umái mé'a arupí-amba kwaráaro.

¹⁴ tiyáántán-kwimai amáparawaiye paru umái máero. ímo kaweré su'mai umáímo máyáawai Ísóigomba íma awánanaoovo kaweré su'mai umái máero. ¹⁵ keinárawapinkemba évakarawai Áánútu úwoi kwétuwa'naa-iwaimba auwáúnavo sé'a kárakwiyo. keinárawapinkemba évakarawai tirunkó sáwí'a índarakemba misáwí-ímáyááó amápa-kwaasivimba kóyáwé iváínivo kárakwiyo. ¹⁶ sáwí-yantaatave'a tirááyave'a ováínivo kárakwiyo. naaóvá'á moórawai áwí'a Íso Áánútuntavena íma imáyáa éna sáwí'o uráintemba keinárawapinkemba évakarawai mirá ováínivo kárakwiyo. kwemá Áánútuntavena íma imáyáa kwéuwaimba moórátawai áái kwéankowana ávákontavena séna ená toómbá nasímínana mintónkóná anondá emá aivar-iyámpóí aúrenana kenkáisivowa kawekwááró'á tumánkaniye séna ¹⁷ ména naaémba moórá-imayaa éna kesivo kawekwááró'á tumásinkainkwae séna anón-ivi'a tówana ayowámá ávákomba kawekwááró'á tumánkena póna kwembá íma tumánkowana ááemo sáwí'o uráin-tantaako ayowámá kawekwááró'á tumánkanin-amba ítáraiye. keinárawapinkemba évakarawai mirá-sáwí'á ováínivo kárakwiyo.

¹⁸ naaóvá'á Ísareri-kwaasi Sáínai-omar-andampa'a komáyówana anón-irama kwégena tinepái kwégowasa uwaná anómba túnkuwana

anón-unda torówana ¹⁹⁻²⁰ uwíremba anónka'a
 aú'mai iyúwana aagíwé su'mai séna kwaásiye
 póíye maanómáká'ó tíya'o é'a óntandei
 tínkamiyasa puwónááowe súwasa mináimbó
 isón-kwaasi táátavesa ésa sésa ókwara'a moórá-
 aimba íma sínata isánae sésa táátavesa ésa
²¹ awánon-tantaa'a anómba táátavesa uwaná
 Mósesi séna sááte kéné siyántámbá taráíye
 siráíye. naaóvá'á Ísareri-kwaasi mirán-tántáá'á
 koawánaraavo keinárawa'a mirán-tántáá'á íma
 kogwéawanaawe.

²² íma mirá é'a Áánútunopa'o tiráamba
 maaráání'a kwéowe. moórá-omako
 áwí'a Sáiyono-omapa'a té'a Áánútu asir-
 ayánkwáráwáiná naaópa'a té'a kwíyómpa'a
 aúná-nao'a Yérúsaremu-naokaan-daopa'a
 té'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'o sáwíva'o
 torupamáimo mésamo Áánútu áwí'o mósá
 marésamo aamoí kwéopa'a té'a ²³ aiva'ó
 Áánútunopa'o tésamo kwená kwaási-i'a
 umái máyáapa'a tiráawe. kwíyómpa'a
 aúváivimba miwí túwí'a agaimakáíye.
 Áánútu amáparawai miwímó máyáawaina
 ááintavena tísaa íníwainopa'a té'a marapá'ó
 arupí umáimo máyówanamo Áánútumo
 kasenkuí'o umátínkaraiwai kwíyómpa'a miwí
 timantómbó máyáapa'a té'a ²⁴ Ísunopa'a
 Áánútu aúná-aimbo simáimo tarúmakaimba
 kwéagaraasinkaiwainopa'a tiráawe. naaóvá'á
 Kááini ávákomba Épeomba tuvuwúwana
 puwúwana kwená naaemá kumúwana
 mindáyavena anondá sáwí-meyamba amínkwáe

siráimbanivo Ísuna naaemó kunkáimba kwaási kawe'á kwéumatinkaimba kwenópa'a tiráawe.

²⁵ Áánútu keinárawatavenamo aaimó sínda-aimba íma araisé'a kárákwiyoro. naaóvá'á Mósesi marapá'á ména Áánútun-
aai simátimuwasa arááíraawai sáwí-meyamba mairáawe. miráumaimo kwíyómpakewaimo simátiminda-aintaamo araisénááowai árai'a sáwí-meyamba mayánááovo kárákwiyoro.

²⁶ naaóvá'á Áánútu Sáínai-omapinkemba aai súwana anóm-barima taráimbanivo ívé'a asiramái séna moóra-kanaa tínimba ókwara'a anóm-barima taaó senaná kwíyónkowe maraówé anóm-barima táníye siráíye. ²⁷ ókwara'a anóm-barima taaó sénaumnemo siráin-ainkona ááimba maarán-
iye. marímo tánín-tantaa'a naaóvá'ó tarórurain-
tantaa'a póna ánásanivo maríma ímo kanaán-
umai táinda-yantaa'a kwaíkwai'a íníye.

²⁸ miráumai marímo tánimba Áánútu kentáará'á kárákwiraimba póna íya siyuwánimba póta sirunkó kawe'á ínata aamoí éta kwentávéta éta kwenáwí'a mósá maréta kwená imáyáa mósá máraandayavenaya aamoí íníye. ²⁹ kankambó aú'maimo iravimbó agaisúwáantemba Áánútu mirá ínata póta kwená imáyáa mósá maréta ménaumne.

13

Áánútu aamoí inkwáe-i'a oro siráin-kwasai.

¹ Ísu Káráisitíye tarúmai máyáawai Áánútuna akúní'a umái máyáamba pó'a moóra-
morawaivimba kentirumbá kwétime'a íma
ivátuwaaro. ² namu-kwaasímó tíya'o é'a

toómbá naambá kwétime'a íma ivá'á tiyúwáaro. évakarawaimo mirámó uráamba íma marapá-kwáásí kawe'á umátínkaraavo kwíyómpaken-kwayo'narawa'a mirá umátínkaraavo íma kwíyómpakewai owé-ímáyáá uráavo marapákén-kwáásí owé-ímáyáá uráawe. mindáyave'a namu-kwaasí túwa'naa oro. ³ Áánútuna kwaásivinkemba kwená kwaási onkákembá évakarawai tí'maesa ándáva'a mótínkáamba miwísé ándáraamba umái maémáyáambanivo mindáyave'a imáyáa é'a túwa'naa oro. umbai-yántáá'á miwívímbá kwáyáin-kwaasi keinárawapinkwara'a miráumai umbai-yántáákáámbá kwáyáiwain-ovo imáyáa é'a túwa'naa oro.

⁴ aaraimó kwaaimó máyáawasa kwaaimó aaraimó máyáawasa kwéon-amba kawer-ámbán-ivo aarai íma sáwí-anka'a nááówasa kwaai íma sáwí-anka'a nááówasa miráumai máyáavo aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné íma oró. mirámó íyanamo éna Áánútu sáwí-meyamba timíníye.

⁵⁻⁶ Áánútu séna
 íma tiyuwé'a túwa'naa ónaumne
 mináímbá siráintaveta asiramái méta séta
 Ísóigo kwésuwa'naa-imba pó'a kwaásimo
 sáwí'o umásinkaiyamba íma sáá'a káníye
 séna Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna
 siráimba pó'a óntantave'a íma anón-imayaa
 é'a mirán-tántáákó kembá tátoraina'a sáwí'a
 iiyáváinivo makáan-tantaatave'a sé'a mindá
 kanaán-iyé seró.

⁷ ááema kentí anón-kwaasi Áánútun-ai simátímakaawaiyave'a imáyáa oró. miwímó máyón-aaine pukáan-aaine imáyáa é'a

Áánútuwemo aráápamaimo maémáéntemba mirá oró. ⁸ Ísu Káráisiti naaóvá'ó uráintene mindá'ó mirá uráintene ívékwará'a mirá kwéintene naaénkwará'a mirámó ínintene. mindáyave'a ⁹ toómbá aambá áúmbakaan-amba kwaránááomba íma túwa'naa ínivo Áánútu úwoi súwa'naa umáíya kwéasiramasinkaivo ó'on-o'om-bonor-aimba kampa'-mónór-áimbá isé'a kwaráavainivo kárákwiyoro.

¹⁰ Ísu Káráisitimo puwénamo kwenáúmo Áánútumbo ámakaintavenaya kwésuwa'naa-imbanivo mono-náúmpá'ó mono-máyái-kwáásímó póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámén-kwaasi íma kanaán-umai kwétuwa'naa-íye. ¹¹ aiva'-mónó-káwáánákó kwaási sáwí'ó uráantavena póí tuvukéna naaemá umaéna Áánútuna aoka'-náúmpá'á iréna mindááémá tuvimpín-úmáráísasa mimpóí mindáókona aaumépa'a íma nésa agaisukáawe.

¹² miráumai Ísu Káráisiti kentááyávéna imáyáa éna sáwí-imayaa maitiyuwánaumne séna íma a'áo súwasa áí'maesa mindáókona aaumépa'a móankaresa tuvúwúwana puwúwana kwená naaemá kunkáíye. mirámó uráimba póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámén-kwaasi íma kanaán-umai kwétuwa'naa-ivo kentáá kwésuwa'naa-íye. ¹³ Ísumba áí'maesa mindáókona aaumépa'a móankaresa tuvúwúwana pukáimba miráumai mono-náúmpá'ó póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámén-amba tuwáúnasaya kwembó simáimo sáwí'ó umánkaraantemba kentáágwará'á

simái sáwí'a umásínkáamba póta íya kwentá auwánaumne. ¹⁴ marapá'ó kwaíkwai'o ínín-dao'a íma kwáyáintaveta kwíyómpa'o maí'maitaamo ónaunda-naopata imáyáaya éta póta íya kwentá auwánaumne.

¹⁵ Áánútumbo póimo ámentemba Ísu Káráisiti kentááyávénawe séna pukáintaveta Áánútuna kwaási úne súndawaiya aamoí umánkamae kwéiyeta kwenáwí'a mósá maréta íya túwáano.

¹⁶ kawé'á umátinketa túwa'naa eta íyaamo túwáandayavena Áánútu aamoí íniye.

¹⁷ kentí anón-kwaasi táái isé'a kwésentemba mirán-oro. keinárawaka'a kawé'á umái kárákwimae kwéiyesa naaémba Áánútumba mimbáyáiyávé'a simámenaaowe. miwí tááimo isámaimo kawé'ó íyasamo ésa aamoí íya'a mindáyave'a kawé'á umái ménaaowe. miwí tááimo ímo isámaimo kawé'ó íyasamo ésa miwítí mayái umbaí táina'a mindáyave'a íma kawé'á umái ménaaowe.

¹⁸ imáyáa éta kentáásirumpinta íma aai kwáyáísata amápa-tantaataveta arupíya ónáeya kwésumpo kentááyávé'a Áánútumpa'a námúnaa símae iyóro. ¹⁹ asiramái simátimé'a sé'a ókwara'a kentópa'a sáwíyanka'a kónaunda-amba Áánútu paárinintave'a námúnaa seró sune.

námúnaa siráin-kwasai.

²⁰ Áánútu paru kwéumatinkaiwaina ááinko éna Ísóigo Ísu pukáimpinkemba usásinankarowana puwúwanamo kwená naaemó kunkáintavena póna simái tarúmakin-aimba kwaíkwai'a ínana sipisípira'o kárákwiraiwaimo intembá Ísóigo

Ísu kentáará'á kwégarakwiyiye. ²¹ Áánútuna imáyáavinkeni'a ónááontavena Áánútu asirayámbá timíníntave'a námúnaa kwésune. Áánútu kentáásirumpinta mayái kwémayaimba Ísu Káráisitina asirayándéi kwembó arááímo taim-báyái Áánútu mayáníntave'a námúnaa kwésune. Ísu Káráisiti áwí'a aasiyaasí anómba kwaíkwei'a kwéimba árair-aimba intávé'a námúnaa kwésune.

²² kesí kwaásiyono. asiramái simátime'a sé'a asiramátinkanaundayave'a maanáúvái má agaimái timúnda íma ayáátáár-aimban-ivo kwempa'á mé'a ísáaro. ²³ moórá-aimba ísáaro. moóráwai áwí'a Tímóti ándávakemba kwéayurankaamba póna ááémo tína'o é'a kentópa'o kóndara'a áí'mae'a kónaumne.

²⁴ kentí anón-kwaasiyavetaawe Áánútuna kwaási amáparawaiyavetaawe simátime'a sé'a kawe'á umái máéro kwésune. Áánútuna kwaási Ítári-maravakewai simátimesa sésa kawe'á umái máéro kwésewe.

²⁵ Áánútu úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kesáái ánásaiye.

aúná-aimba simái tarúmakain-kwasai
The New Testament in the Kosena Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kosena long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kosena

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

363afe94-0b4c-5e94-bf3b-b68ce841dec7